

ປຶ້ມຕຳລາຮຽນ ປີທີ 1 ຂອງມະຫາວິທະຍາໄລ

ວິຊາ ລາວສຶກສາ 1

Lao Studies 1

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມການສຶກສາຊັ້ນສູງ, ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: ໂຄງການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ວຽກງານການສຶກສາຊັ້ນສູງ (SHEP)
2016

ວິຊາ ລາວສຶກສາ 1

Lao Studies 1

ຮຽບຮຽງໂດຍ: ທ່ານ ຮສ.ປທ.ນ. ຄຳພອນ ອິນທິພອນ
ທ່ານ ຮສ.ປທ. ສະເຫລີມສັກ ພາບຸດດີ
ທ່ານ ປທ.ນ. ສີສຸວັນ ແສງຈັນທະວົງ
ທ່ານ ປທ.ນ. ດາລາສິນ ບົວທາວົງ
ທ່ານ ປທ.ນ. ມະນີວອນ ແພງໂສມ

ກວດແກ້ໂດຍ: ທ່ານ ຮສ.ປອ. ຄຳມະນີ ສຸລິເດດ
ທ່ານ ປຕ. ຄຳສິງ ມະຫາພິນ
ທ່ານ ປທ. ຢາລີ ໄຟເພັງຍົວ

ຄຳນຳ

ປັດຈຸບັນ ມີຫລາຍສະຖາບັນການສຶກສາໃນປະເທດລາວຂອງພວກເຮົາ ທີ່ປະສົບບັນຫາຮ່ວມກັນ ປະການໜຶ່ງ ຄືການຂາດເຂີນເອກະສານທາງດ້ານວິຊາການ, ປຶ້ມຕຳລາແບບຮຽນສຳລັບໃຫ້ນັກສຶກສາ ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາ. ໂດຍສະເພາະປຶ້ມທີ່ເປັນພາສາລາວນັ້ນ ພົບເຫັນວ່າ ມີລັກສະນະ ຈຳກັດ ປຶ້ມທີ່ມີຢູ່ໃນສະໝຸດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເປັນພາສາຕ່າງປະເທດ ປະກອບກັບນັກສຶກສາຂອງ ພວກເຮົາຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານພາສາ ຈຶ່ງບໍ່ທັນສາມາດນຳມາໃຊ້ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດໄດ້ຢ່າງເຕັມທີ່.

ໂດຍເຫັນຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນຄັ້ງກ່າວນັ້ນ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ແລະ ກົມການສຶກສາຊັ້ນສູງ ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ຈຶ່ງໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ພວກຂ້າພະເຈົ້າຮຽບຮຽງ ປຶ້ມຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບລາວສຶກສາເຫລັ້ມນີ້ຂຶ້ນ ເພື່ອໃຊ້ເປັນເອກະສານປະກອບການຮຽນ-ການສອນ ສຳລັບມະຫາວິທະຍາໄລ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາຊັ້ນສູງ ທີ່ເປີດສອນໃນລະດັບອະນຸປະລິນຍາ ແລະ ປະລິນຍາຕີ.

ເນື້ອໃນສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ບັນຈຸໃນປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ ຄະນະທີມງານຜູ້ຂຽນໄດ້ຄົ້ນຄວ້າຮິບໂຮມ ແລະ ສັງເຄາະມາຈາກເອກະສານວິຊາການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຫລາຍເຫລັ້ມ ໂດຍນຳສະເໜີໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມຮູ້ຕ່າງໆກ່ຽວກັບຄົນລາວກໍຄືຊາດລາວ. ວິຊາລາວສຶກສາ 1 ເຫລັ້ມນີ້ ປະກອບມີ 11 ບົດ ໄດ້ແກ່: ຄວາມເປັນມາຂອງຊາດລາວ, ພູມິສາດລາວ, ປະຊາກອນລາວ, ການເມືອງການປົກຄອງຂອງລາວ, ວັດທະນະ ທຳ-ສັງຄົມຊົນເຜົ່າລາວ, ເສດຖະກິດລາວ, ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນລາວ ແລະ ລາວກັບປະຊາຄົມ ອາຊຽນ.

ທີມງານຜູ້ຂຽນເຊື່ອວ່າ ເນື້ອໃນທີ່ບັນຈຸໃນປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ ຄົງຈະໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ເປັນປະໂຫຍດ ຢ່າງຫລວງຫລາຍຕໍ່ນັກສຶກສາ, ຜູ້ທີ່ຮັກ ແລະ ສົນໃຈສຶກສາໃນສາຂາວິຊາການດ້ານນີ້. ການຮຽບຮຽງ ປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ ເປັນພຽງການຮຽບຮຽງໃນເບື້ອງຕົ້ນທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນ, ຮີບດ່ວນ ແລະ ມີຄວາມຈຳກັດ ທາງດ້ານເວລາ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ທຸກຄວາມຂາດຕົກບົກພ່ອງຍ່ອມເກີດມີ ພວກຂ້າພະເຈົ້າຜູ້ຮຽບຮຽງ ຂໍນ້ອມຮັບເອົາຄຳຕຳນິ ແລະ ຄຳຄິດເຫັນຈາກທຸກໆທ່ານມາບັບປຸງແກ້ໄຂ ເພື່ອໃຫ້ປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ໄດ້ ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນໄປຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງ.

ຄະນະຮຽບຮຽງ

ສາລະບານ

ບົດທີ 1 ຄວາມເປັນມາຂອງຊາດລາວ	1
1.1 ລາວສະໄໝບູຮານ	2
1.1.1 ສິ່ງທີ່ຄວນຮູ້ກ່ຽວກັບປະຫວັດສາດລາວ	2
1.1.2 ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບຖິ່ນກຳເນີດຊາດລາວ	7
1.1.3 ຮ່ອງຮອຍຫຼັກຖານທາງບູຮານຄະດີໃນລາວ	8
1.1.4 ນະຄອນລັດລາວບູຮານ	13
1.2 ລາວສະໄໝກາງ	19
1.2.1 ການສ້າງຕັ້ງອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງ	19
1.2.2 ພັດທະນາການຂອງອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງ	20
1.2.3 ການຊຸດໂຊມຂອງອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງ	37
1.2.4 ສັກດີນາສະຫຍາມຮຸກຮານ ແລະ ຄອບຄອງລາວ	40
1.2.5 ການຕໍ່ສູ້ຂອງປະຊາຊົນລາວຕ້ານສັກດີນາສະຫຍາມ	47
1.2.6 ເຈົ້າອະນຸວົງກັບການນຳພາປະຊາຊົນລາວຕ້ານສັກດີນາສະຫຍາມ	50
1.2.7 ການຈັດການປົກຄອງລາວຂອງສັກດີນາສະຫຍາມ ຄສ 1829-1893	60
1.3 ປະຫວັດສາດລາວສະໄໝໃໝ່	65
1.3.1 ການຮຸກຮານ ແລະ ຄອບຄອງລາວຂອງຈັກກະພັດຝຣັ່ງ	65
1.3.2 ການຕໍ່ສູ້ຂອງປະຊາຊົນລາວຕ້ານການປົກຄອງຂອງຝຣັ່ງ	72
1.3.3 ການແຊກແຊງ ແລະ ຄອບຄອງລາວ ຂອງອາເມຣິກາ	78
1.4 ປະຫວັດສາດລາວສະໄໝປະຈຸບັນ	85
1.4.1 ການສ້າງຕັ້ງ ສປປ ລາວ	85
1.4.2 ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາປະເທດຊາດ	86
1.4.3 ການພັດທະນາປະເທດຕາມເສັ້ນທາງຈີນຕະນາການໃໝ່	90
ບົດທີ 2 ລັກສະນະທາງກາຍະພາບຂອງປະເທດລາວ	98
2.1 ທີ່ຕັ້ງ, ຂອບເຂດຊາຍແດນ, ຮູບຮ່າງ ແລະ ເນື້ອທີ່	99
2.1.1 ທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຂອບເຂດຊາຍແດນ	99
2.1.2 ລັກສະນະຮູບຮ່າງ ແລະ ເນື້ອທີ່	100
2.2 ພູມສັນຖານ	100
2.2.1 ພູ ແລະ ສາຍພູ	101
2.2.2 ພູພຽງ	102
2.2.3 ທົ່ງພຽງ	102
2.3 ພູມອາກາດ	102
2.3.1 ລະດູແລ້ງ	103
2.3.2 ລະດູຝົນ	103
2.4 ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ	103
2.4.1 ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ	103
2.4.2 ຊັບພະຍາກອນດິນ	104

2.4.3	ຊັບພະຍາກອນອາກາດ	105
2.4.4	ຊັບພະຍາກອນແຮ່ທາດ	106
2.4.5	ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້	109
2.4.6	ຊັບພະຍາກອນສັດປ່າ ແລະ ສັດນ້ຳ	110
ບົດທີ 3	ການແບ່ງເຂດພູມສາດຂອງປະເທດລາວ	113
3.1	ຄວາມໝາຍ, ຄວາມສຳຄັນຂອງການແບ່ງເຂດພູມສາດ	114
3.1.1	ຄວາມໝາຍ	114
3.1.2	ຄວາມສຳຄັນ	114
3.2	ແນວຄວາມຄິດ ແລະ ທິດສະດີການແບ່ງເຂດພູມສາດ	114
3.2.1	ແນວຄວາມຄິດການແບ່ງເຂດພູມສາດລາວ	116
3.2.2	ທິດສະດີການແບ່ງເຂດພູມສາດ	117
ບົດທີ 4	ປະຊາກອນລາວ	127
4.1	ລັກສະນະຂອງປະຊາກອນລາວ	128
4.1.1	ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນລາວ	128
4.1.2	ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນລາວ	129
4.1.3	ລັກສະນະການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນ	135
4.2	ໂຄງປະກອບປະຊາກອນລາວ	138
4.2.1	ໂຄງປະກອບດ້ານເພດ	138
4.2.2	ໂຄງປະກອບດ້ານອາຍຸ	138
4.2.3	ໂຄງປະກອບຊົນເຜົ່າ	140
4.2.4	ໂຄງປະກອບດ້ານພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອ	142
4.3	ການສຶກສາ ແລະ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດໃນລາວ	145
4.3.1	ການສຶກສາ	145
4.3.2	ປະຊາກອນກັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ	147
4.3.3	ດ້ານການສົ່ງເສີມການເກັບກຳຂໍ້ມູນ	147
ບົດທີ 5	ພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນລາວ	148
5.1	ຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນຂອງພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນ	149
5.1.1	ຄວາມໝາຍ	149
5.1.2	ຄວາມສຳຄັນ	150
5.2	ລັກສະນະແລະປະເພດພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນລາວ	151
5.2.1	ລັກສະນະຂອງພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນ	151
5.2.2	ປະເພດພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນລາວ	152
5.3	ພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນໃນແຕ່ລະເຂດຂອງລາວ	153
5.4	ການປົກປັກຮັກສາພູມບັນຍາທ້ອງຖິ່ນຂອງລາວ	157
ບົດທີ 6	ການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງລາວ	162
6.1	ຄວາມເປັນມາດ້ານການປົກຄອງໃນລາວ	163
6.1.1	ການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງໃນສະໄໝອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງ	163

6.1.2	ການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງລາວສະໄໝຕົກເປັນເມືອງຂຶ້ນຂອງຈັກກະພັດ	166
6.2	ການເມືອງ ແລະ ການປົກຄອງລາວໃນປັດຈຸບັນ	171
6.2.1	ການເມືອງ	171
6.2.2	ການປົກຄອງ	171
6.2.3	ນະໂຍບາຍການປົກຄອງ	171
ບົດທີ 7	ຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດລາວ	174
7.1	ຄວາມເປັນມາຂອງເສດຖະກິດລາວ	175
7.1.1	ເສດຖະກິດລາວກ່ອນປີ 1975	175
7.1.2	ເສດຖະກິດລາວນັບແຕ່ປີ 1975 ເຖິງປັດຈຸບັນ	176
7.2	ລັກສະນະເສດຖະກິດລາວ	177
7.3	ໂຄງປະກອບເສດຖະກິດລາວ	178
7.3.1	ການກະສິກຳ ແລະ ການປະມົງ	178
7.3.2	ການຫັດຖະກຳ	179
7.3.3	ການອຸດສະຫະກຳ	180
7.3.4	ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ	183
7.3.5	ການໄປສະນີ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ	185
7.3.6	ການຄ້າ	185
7.3.7	ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ການບໍລິການ	186
ບົດທີ 8	ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງລາວ	188
8.1	ຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນຂອງຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງລາວ	189
8.1.1	ຄວາມໝາຍ ຄວາມສຳຄັນຂອງຍຸດທະສາດຂອງລາວ	189
8.1.2	ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງລາວ	189
8.2	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ	189
8.2.1	ຈຸດໝາຍລວມຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີຄັ້ງທີ VII	190
8.2.2	ຄາດໝາຍສູງຊັ້ນຕົ້ນຕໍຂອງແຜນການ 5 ປີ ຄັ້ງທີ VII	190
8.2.3	ທິດທາງໜ້າທີ່ການພັດທະນາຂະແໜງການ ແລະ ເຂດແຄວ້ນ	191
8.3	ຄວາມເປັນມາດ້ານນະໂຍບາຍທາງເສດຖະກິດຂອງລັດ	201
8.3.1	ການພົວພັນດ້ານສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ	201
8.4	ຄວາມເປັນມາທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການທະນາຄານ	202
8.5	ຄວາມເປັນມາທາງດ້ານການພົວພັນການຄ້າ ແລະ ການຕະຫລາດຂອງລາວ	203
8.5.1	ການຄ້າພາຍໃນ	203
8.5.2	ການຄ້າພາຍນອກ ແລະ ການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ	205
ບົດທີ 9	ສັງຄົມລາວ	208
9.1	ລັກສະນະ ແລະ ໂຄງປະກອບຂອງສັງຄົມລາວ	209
9.1.1	ລັກສະນະຂອງສັງຄົມລາວ	209
9.1.2	ອົງປະກອບຂອງສັງຄົມລາວ	209

9.1.3	ລັກສະນະການຕັ້ງຖິ່ນຖານຂອງຄົນລາວ.....	210
9.2	ສັງຄົມເມືອງ ແລະ ສັງຄົມຊົນນະບົດ.....	212
9.2.1	ລັກສະນະສັງຄົມເມືອງ.....	212
9.2.2	ລັກສະນະສັງຄົມຊົນນະບົດ.....	213
9.3	ສະຫວັດດີການທາງສັງຄົມໃນລາວ.....	215
9.3.1	ນະໂຍບາຍສະຫວັດດີການສັງຄົມ.....	215
9.3.2	ການປະຕິບັດນະໂຍບາຍສະຫວັດດີການສັງຄົມ.....	216
ບົດທີ 10	ວັດທະນະທຳລາວ.....	220
10.1	ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງວັດທະນະທຳລາວ.....	221
10.2	ອົງປະກອບຂອງວັດທະນະທຳລາວ.....	222
10.2.1	ພາສາ.....	222
10.2.2	ຄວາມເຊື່ອຖື.....	223
10.2.3	ອາຊີບ.....	224
10.2.4	ວິຖີຊີວິດ ແລະ ເຮືອນຢູ່.....	224
10.3	ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າໃນລາວ.....	228
10.3.1	ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາລາວ-ໄຕ.....	229
10.3.2	ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາມອນ-ຂະແມ.....	230
10.3.3	ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາມົ້ງ-ອີວມຽນ.....	231
10.3.4	ປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ໃຊ້ພາສາຈີນ-ຕີເບດ.....	231
10.4	ມາລະຍາດ ການປະພຶດ ແລະ ຂໍ້ຫ້າມໃນສັງຄົມລາວ.....	232
10.4.1	ມາລະຍາດ ແລະ ການປະພຶດຂອງຄົນລາວ.....	232
10.4.2	ຂໍ້ຫ້າມໃນສັງຄົມລາວ.....	234
ບົດທີ 11	ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບອາຊຽນ.....	236
11.1	ຄວາມເປັນມາຂອງອາຊຽນ.....	237
11.1.1	ທີ່ມາ.....	237
11.1.2	ສັນຍາລັກອາຊຽນ.....	238
11.1.3	ຄຳຂວັນອາຊຽນ.....	239
11.1.4	ວິໄສທັດອາຊຽນ.....	239
11.1.5	ໜ່ວຍງານຂອງອາຊຽນ.....	239
11.2	ຈຸດປະສົງຂອງການສ້າງຕັ້ງອາຊຽນ.....	240
11.3	ການດຳເນີນ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຂອງອາຊຽນ.....	241
11.4	ການຮ່ວມມືໃນຂົງເຂດປະຊາຄົມອາຊຽນ.....	242
11.5	ສປປ ລາວ ກັບປະຊາຄົມອາຊຽນ.....	244